

Underhåll av diken: Juridik

Magdalena Nyberg
Rådgivningsenheten söder

Några begrepp och definitioner

Dikning

Markavvattning

Dränering

Dräneringsgrad

Båtnad

Skyddade områden

Invallning

Rensning

VISS

Miljöåtgärder

Vattendirektiv

Underhåll

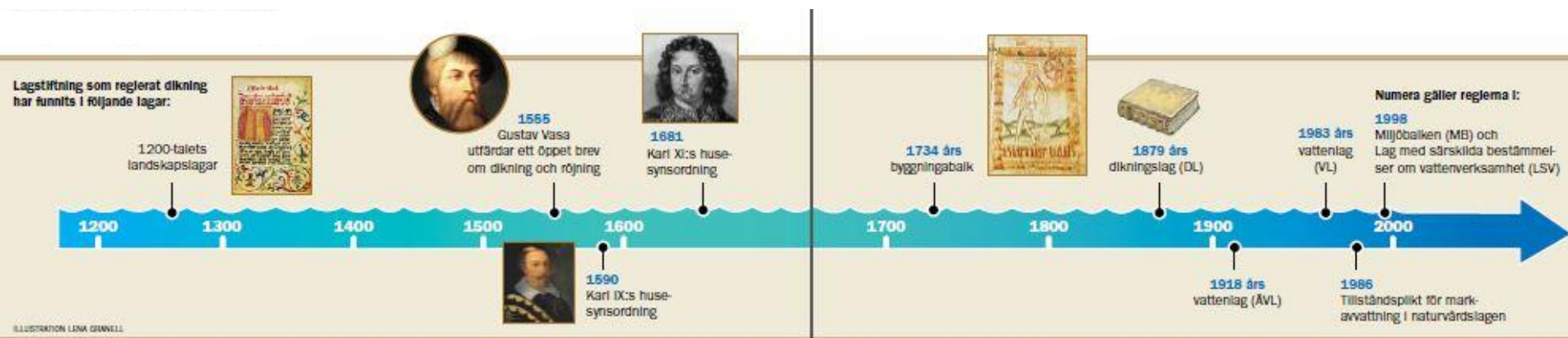
Artskydd

Biotopskydd

...

Gammal lagstiftning gäller än!

- 1879 Dikningslagen (DL)
- 1918 Vattenlagen = Äldre vattenlagen (ÄVL)
- 1983 Vattenlagen (VL)
- 1986 Tillståndsplikt för markavvattnings i naturvårdslagen (NL)
- 1998 Miljöbalken (MB) & Lag med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet (LSV)
- Nu: Vattenverksamhetsutredningen...?

Miljöbalken MB

- Kap 2
- Kap 7
- Kap 11
- Kap 28

Lag (1998:812) med särskilda bestämmelser
om vattenverksamhet - LSV/LVV

Vattenverksamhet – vattenanläggning – markavvattning

VATTENVERKSAMHET (MB 11:3)

t.ex. att gräva diken & bygga invallningar

... kräver tillstånd (MB 11:9)

resultatet blir en VATTENANLÄGGNING (MB 11:4)

MARKAVVATTNING (MB 11:2)

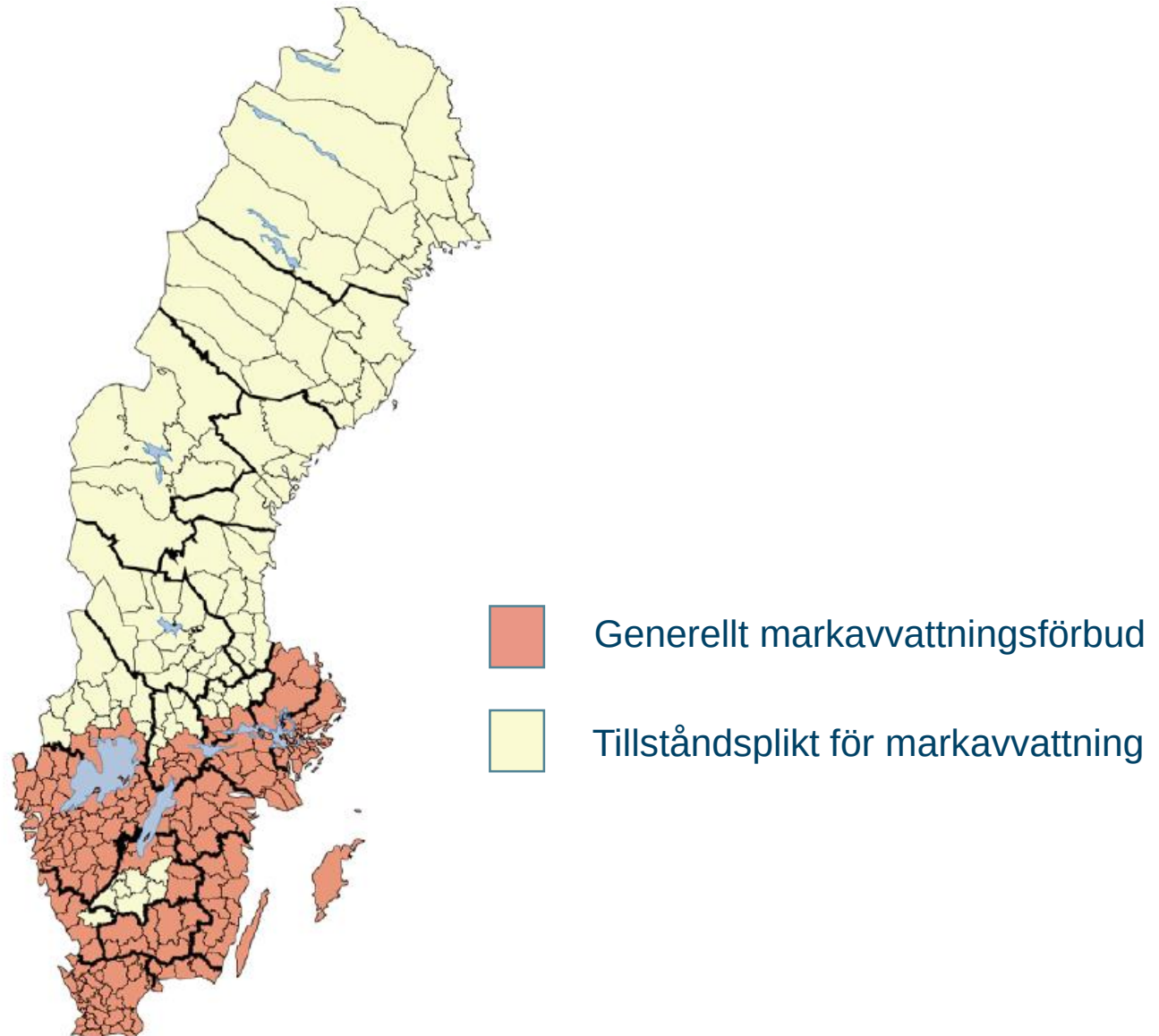
... utförs för att avvattna mark...

... när syftet är att varaktigt öka en fastighets lämplighet ...

... kräver tillstånd (MB 11:13, 11:14)

... generellt förbud i delar av landet

Förbud mot markavvattning

Vatten i odlingslandskapet

- Enskilda diken, vattenanläggningar utan tillstånd
  - tillhör till fastighet
  - fastighetsägaren ansvarig
- Överenskommelser
  - gäller för de som skrivit på
  - tillhör till fastighet
  - fastighetsägaren ansvarig
- Samfälligheter, vattenanläggningar med tillstånd
  - samfälligheten äger
  - verksamhetsutövaren äger
  - den som äger är ansvarig
- Naturliga vattendrag
  - Ingen ansvarig, ingen anläggning

Några begrepp och definitioner

- Egenkontroll
- Åtgärdsprogram
- Tillsyn
- Upphöra att gälla
Samfällighet blir enskilt
- Riv ut
Inget mer underhåll

- Länsstyrelsen
- Naturvårdsverket
- Mark- och miljödomstolen
- Jordbruksverket

Några begrepp och definitioner

- Dispens

- Artskydd

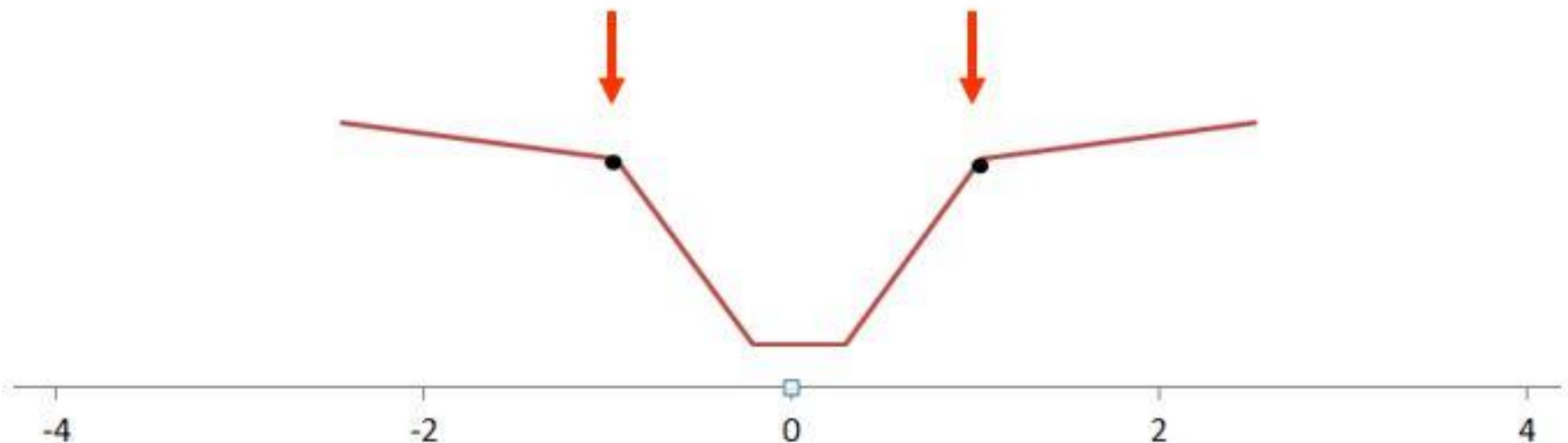
- Tillstånd

- Fastställa
- Ompröva
- Lagligförklara

- Underhåll

Kräver inte tillstånd

Ansvar vattenanläggning

äldre markavvattningsföretag

5 § i lagen (1998:811) om införande av MB:
Tillstånd, godkännanden, lagligförklaringar ....
Som avser verksamheter ska fortsätta att gälla
om de har meddelats genom beslut enligt
bestämmelserna i en lag som anges i 2 § eller
motsvarande bestämmelse i äldre lag.

Skyldigheter

MB11:17§ ”Den som äger en vattenanläggning är skyldig att underhålla den så att det inte uppkommer skada för allmänna eller enskilda intressen genom ändringar i vattenförhållanden.”

Obs! gäller alla vattenanläggningar, oavsett om de har tillståndsprövats eller inte!

Lite viktiga paragrafer

- Underhåll **MB 11:17**
- Rensning **MB 11:15**
  - Anmälan enligt **MB 11:15** om fisket kan skadas
- Tillstånd **MB 11:9**
= Mark- och miljödomstol
- Anmälan **MB 11:9a**
= Länsstyrelsen (ibland kommun)
- Uppenbart att varken enskilda eller allmänna intressen skadas? **MB 11:12**

Hänsynskrav MB kap. 2

Natura 2000 MB 7:28a

Biotopskydd MB 7:11

Artskyddsförordning (2007:845)

Underhålla ett dike

Vem kan kräva att ett dike underhålls?

- Den som lider skada.
- Samfällighet - Alla deltagare kan påkalla underhåll.
- Tillsynsmyndigheten kan förelägga.

Har man rätt att underhålla ett dike på annans fastighet?

- Du har rådighet, dvs är legitimerad att söka tillstånd
2 kap 5 § LVV.

- Ja man har rätt tillträde för underhåll

Den som är skyldig att underhålla en vattenanläggning har rätt att nyttja annans mark för arbetena eller åtgärder som behövs för att underhållsskyldigheten ska kunna fullgöras. **MB 28:11§**

MB 28:10§ Den som utför eller skall utföra en vattenverksamhet kan av mark- och miljödomstolen ges rätt att utföra anläggningar eller åtgärder inom fastigheter som tillhör någon annan och ta i anspråk mark eller annat utrymme för detta, när det är fråga om (6.) markavvattnning.

Tvångsrätt kan utverkas genom stämning hos MD, **7 kap 2 § LVV p 6**. Tvångsrätten gäller enbart mellan parterna i stämningens målet.

MB 28:11§ Skador måste ersättas. Den underhållsskyldige ska betala ersättning för skada och intrång. Talan om ersättning ska väckas vid miljödomstol.

Rensmassor

Utförs rensningar eller andra åtgärder som avses i 5§ andra stycket, får rensningsmassorna läggas på närmaste strand, om det inte medför avsevärda olägenheter från allmän eller enskild synpunkt.

Markens ägare ska underrättas innan rensningsmassorna läggs upp.

LSV 2:6§

Trummor och broar

- Väghållarens underhållsansvar
- Ombyggnad för avvattning till 1,2 m djup av åker och äng
- Hänsyn till organogena jordar
- Ersättning om kostnaden överstiger skada
- Läge
- Dimension
- Om det finns vattendom eller tillstånd gäller det

A wide-angle photograph of a lush green field, likely a grain crop like sorghum or millet, stretching to the horizon. The sky is overcast with soft, grey clouds. The text "Frågor? TACK!" is centered in the middle of the image in a large, white, sans-serif font.

Frågor?
TACK!